List 1. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. januvarja 1901.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu, in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje možno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec, katerega zastopnik je sedaj dež. odbornik ces. svetnik Murnik in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vender odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakemur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo z neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražali ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in doslej popolnoma zapuščenega obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili v kmetskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu. Slovenski obrtniki nimajo doslej svojega strokovnega lista. Z ozirom na to in po inicijativi gosp. ces. svetnika Murnika, ki nadzoruje list, posvečevale bodo „Novice“ v prihodnje posebno pozornost obrtnikom in obrtniškim zadevam in pričakujejo, da se jih obrtniki tesno oklenejo.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njih polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam ter so si pridobile več izvrstnih sotrudnikov. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu. Cena jim bode: za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 6 kron (3 gld.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 50 vin. (75 kr.). Po pošti prejemane za celo leto 7 kron (3 gld. 50 kr.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 80 vin. (90 kr.). Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 80 vin. (40 kr.). Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politični oddelek.

Novi vek.

Devetnajsto stoletje je zatonilo v večnosti. Bilo je to stoletje velikanskih bojev in znamenitih preobratov. Svetovna zgodovina pozna malo tacih vekov. To 19. stoletje je bilo za mnogo držav in narodov, pravi blagoslov, tudi nas Slovence je prebudilo iz narodnega mrtvila, a za druge države in narode je bilo jako nesrečno.

In mej te države spada tudi Avstrija. Pred sto leti je bila Avstrija, dasi jo je Napolen porazil, vender še poleg Francije prva sila na kontinentu. Italija je bila avstrijska domena, v Flandriji je vihrala avstrijska zastava, v Nemčiji je imela Avstrija odločilno besedo in je igrala vodilno ulogo, a glede orijentalskega vprašanja je imela Avstrija nekako zgodovinsko utrjen primat. Avstrija sicer tudi tedaj ni bila več gospodar sveta, ali Avstriji tedaj ni bilo ničesar doseči. Celo v letih, ko je bil Napoleen na višku slave in moči, ko je bil Avstriji vzel skoro polovico njenih dežela, je bila naša monarhija še vedno znamenita politična potenca, resnična velesila in je večkrat v odločevala o usodu Evrope.

A danes? Kdor si je ohranil še kako patrijotično iskro, tistega mora prešiniti žalost, kadar vidi, kako Avstrija propada. Avstrija ima pač še veliko armado, tudi gospodarski stoji bolje, kakor v prejšnjih časih, ali dočim so druge države postale večje močnejše in mogočnejše, je Avstrija nazadovala. Svetovna zgodovina je v drugi polovici minolega stoletja živela na stroške Avstrije. Mi, ki smo nekoč imeli v Italiji prvo besedo, ne štejemo danes tamkaj ničesar več. Mi, ki smo nekoč v Nemčiji bili gospodarji, smo zdaj nekaj privesek Nemčije.

Še več. Avstrija je danes vzlic svoji moči prenehala biti faktor v svetovni politiki. Pri novi delitvi sveta, ki se pripravlja, ni za Avstrijo prostora, ona tu ne pride v poštev. Avstrija živi danes prav za prav samo še od starega renomeja, ali za dolgo ta kapital ne bo zadostoval.

Ne da se tajiti, da so tega pripadanja v veliki meri krivi tisti, ki državo vladajo, oziroma ker niso znali računati s političnimi in drugimi premembami minolega stoletja. Dva vzroka sta, vsled katerih v sovetu držav Avstrija ničesar več ne šteje. Prvi nagib je razvoj narodnosti, ki ga je prineslo 19. stoletje, drugi nagib je odstavljenje orijentalnega vprašanja z dnevnega reda.

Avstrija ni znala svojim narodom biti pravična in zato propada. Nasprotstvo Avstrije zoper narodnostna stremljenja je poglavitni vzrok, da smo izgubili Belgijo, in da sta se na naše stroške stablirali dve novi velesili: Italija in Nemčija. Nasprotstvo Avstrije zoper narodnostna stremljenja je vzrok, da ni domačega miru, da se gospodarstvo slabo razvija, ker ne hodi z razvojem v drugih državah vštric, in da ne zavladajo tiste razmere v državi, ki bi jej dale večjo moč.

Kar se tiče orijentalnega vprašanja se je isto vsled svetovnih prememb prevrglo. Več stoletij je veljalo orijentalno vprašanje za prvo svetovno vprašanje. Avstrija kot neposredni sosed Turčije se je še po nesrečnem l. 1866. smatrala kot tista država, ki odločuje glede orijentalnega vprašanja.

Danes pa razdelitev Turčije, ki je bila jedro orijentalnega vprašanja, ni več na dnevnem redu, danes je smoter vseh političnih prizadevanj ohranitev Turčije. Zato pa je na dalnjem vzhodu trčilo belo pleme z rumenim plemenom. Na mesto Turčije je stopila Kitajska, tam pa Avstrija ne igra nobene uloge, tam Avstrija ne pride v poštev.

Položaj Avstrije ob začetku novega stoletja je torej skrajno žalosten. Treba bi bilo, združiti vse moči, zastaviti vse sile, da se Avstrija reši iz njega. Prvi pogoj temu je, da se reši narodnostno vprašanje. Če se to ne zgodi, ne bo naša država učakala 21. stoletja.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Dasi se bodo šele ta mesec vršile vršile glavne volitve, se vender vsi politični krogi že zdaj prav resno bavijo z vprašanjem, kakšne razmere nastanejo v prihodnjem državnem zboru. Iz pisma, ki ga je pisal najbolj državniška glava češkega kluba, dr. Kramař svojim volilcem, se razvidi jasno, kako stališče bodo zavzemali Čehi.

Kramřa je na kratko rečeno povedal, da zahtevajo Čehi obnovitev stare desnice in ustanovitev iz te desnice vzetega parlamentarnega ministrsta, ali pa bodo zopet nadaljevali obstrukcijo. Radikalnejši elementi mej Mladočehi gredo dalje. Te dni je dr. Fořt v Kolinu zastopal stališče, da morajo Čnhi z vsemi sredstvi delovati na to, da razženo dunajski parlament, in da ne puste države priti iz sedanje krize, češ, da le tem potom imajo upanje na zmago. Katero stališče bo končno obveljalo, Kramařovo ali Fořtovo, je naposled vse jedno, ker jedno kakor drugo pomeni smrt parlamenta Nemci namreč groze, da začno oni obstrukcijo, če se obnovi stara desnica. Če se ne obnovi, bodo obstruirali Čehi. Lepa perspektiva!

Proračunski provizorij — V nedeljo dne 30. decembra je „Wiener Zeitung“ objavila kar šest cesarskih naredb, izdanih na podlagi § 14 Mej temi so: Budgetni provizorij za prvih šest mesecev l. 1901, računski zaključek za l 1900 in državna dotacija melijoracijskemu zakladu za l. 1901., povišana na 2,500.000 K. Tu imamo pred sabo novo kršenje ustave. Človek bi mislil, da se bo vse prebivalstvo uprlo zoper ta absolutizem, ki se je uvedel tako samolastno, a nihče se ne gane. Prebivalstvo je pač izgubilo ves smisel za najvažnejše svoje politične pravice in je vsled svoje apatije postalo res zrelo za absolutizem

Čehi in Poljaki. — Zadnji čas se bavi poljsko in češko časopisje prav pogostoma z vprašanjem, pod kakimi pogoji bi bilo v državnem zboru mogoče obnoviti nekdanjo zvezo mej Čehi in Poljaki. Poljaki stoje na stališču, da naj se zveza s Čehi zopet obnovi ali pogoj je: Čehi morajo spremeniti svojo dosedanjo taktiko, opustiti morajo obstrukcijo in sploh se mora opustiti tudi vse, kar bi izzvalo nemško obstrukcijo S tem so se Poljaki že izrekli zoper obnovitev desnice Vse kaže, da tudi res ne pride do obnovitve desnice, niti do obnovitve bivše češko-poljske alijance.

Za armado se boje. Poveljništvo družega voja v Krakovu je izdalo tajen ukaz, ki je naperjen proti razširjanju socijalističnih in anarhističnih listov in brošuric med vojaki. V tem ukazu se naroča, naj se preiskujejo pogostoma efekti vojakov in zlasti onih mož, ki jih je naznanilo politiško oblastvo kot sobojevnike za socijalistične in anarhistične ideje. Ta skrivna naznanila politiških oblastev so pač v vsakem slučaju jako — sumljiva

Francija. — Sedanja francozka vlada je nameravala s popolno amnestijo za vselej pokopati Dreyfussovo afêro. Ali kaže se, da se ta poskus ni obnesel. Dreyfussova afera je zopet oživela in dosegla aktuvalnost s pismom, ki ga je amnestirani kapitan Dreyfuss pisal ministrskemu predsedniku. Dreyfussovi pristaši so začeli odločno zahtevati, naj se ves proces revidira, češ, da pride na dan gola resnica in se izkaže popolna nedolžnost Dreyfussova Bržčas se gre za to, da se razkrinkajo nekateri monarhistični oficirji, ki v Dreyfussovi afêri nimajo povse čistih rok

Vojna v južni Afriki. — Položaj Angležev v južni Afriki je postal zadnji čas zopet jako neugoden. Najnovejši burski načrt meri na to, zanesti vojno v Kaplandijo, torej na angležka tla. Celi severni del Kaplandije je že skoro v rokah Burov, ki so se oprijeli stare svoje taktike, izogibati se vsakemu večjemu boju in potem nenadoma iz zatišja napasti osamljene angležke čete. Doslej je, kakor priznavajo Angleži sami, že kacih 5000 Burov prodrlo v Kaplandijo. Tam se jim je pridružilo jako mnogo Holandcev, tam so tudi dobili v izobilju konj, živeža, orožja in streliva. „Times“ in „Daily Mail“ priznavata, da je položaj Angležev sila neugoden, še veliko neugodnejši, kakor je bil tedaj, ko so Buri oblegali Ladysmith. Pa ne, da bi se končno obistinile besede Krügerjeve, da vojni ne bo konec, dokler Angleži ne bodo vrženi iz južne Afrike?

Vojna s Kitajsko. — Mirovna pogajanja mej Kitajsko in združenimi velesilami so stopila v prvi stadij. V imeni kitajskega cesarja sta princ Čing in podkralj Lihungčang sporočila zastopnikom združenih velesil, da sprejme cesar vse pogoje, ki so bili določeni v skupni noti vesesil, in da želita, naj se začno pogajanja zaradi posamičnih mirovnih določb čim prej mogoče. Izključeno seveda ni, da je tudi to sam humbug, in da imajo premeteni Kitajci tudi pri tem vse velesile za norca.

Obrtnija.

Navajajmo mladino k štedljivosti!

Edini vzrok, zakaj tako mnogo ljudi, ki se celo svoje življenje trudijo, in ki imajo pri svojem opravilu lep zaslužek, vender nikdar ne dosežejo pravega blagostanja, je ta, da se v svojih mladih letih niso učili štediti in dobro gospodariti. Mladi možje, bodisi delavci ali uradniki ali katerega koli stanu, žive ob svojih dohodkih brezskrbno, ne da bi kaj prihranili za dneve, ko bodo njihove moči opešale, in ko rednega zaslužka ne bo več. Tedaj pa životarijo v največji bedi ob miloščini svojih soobčanov in vse to zategadelj, ker jih nikdo ni učil pravočasno v mladosti štediti, in ker Janez nikdar ne zna tega, česar se ni učil že kot Janezek.

Z znatnimi žrtvami skrbi ljudstvo za začetno izobrazbo svoje mladeži. Mladi naraščaj uči se čitati, pisati, računati, tudi prirodoslovja, zgodovine, zemljepisja in drugih potrebnih predmetov, malokdo se pa potrudi vcepiti otrokom v pravi dobi prepotrebne začetne pojme o hranitvi onih pripomočkov življenja, katerih pridobivanje naj bi jim duševna izobrazba omogočevala in olajševala. Onim, kojim je izročena mladina v odgojo, zdi se, da splošna izomika mladini zadostuje tudi kot sredstvo v dosego gmotnega blagostanja, in da torej ni neobhodno potrebno, navajati jo z besedo in dejanjem k skrbnemu gospodarstvu in torej k štedljivosti. In sledečih vrstic sprevidimo, da je to domnevanje le deloma pravilno.

Ne dá se dvomiti o resnici, da je omika prijateljica in pospeševalka skrbnega gospodarstva. Skušnja uči, da neomikan človek ne štedi, in da divjaku nikdar ne pride na misel, da bi izmed trenutnega preobilja shranil kaj za prihodnost za slučaj pomanjkanja. O Eskimotih pripovedujejo, da je njih življenje večno tavanje med najhujšim stradanjem Če ulovijo lososa ali kak drug plen, tedaj imajo noč in dan gostijo tako dolgo, dokler vsega ne použijejo, in če potem tudi po več dni nimajo ničesar jesti, dokler se jim lov zopet ne posreči, ne domislijo se, da bi kaj shranili za pozneje. Kina in Indija sta zelo rodovitni, a vender tako često čitamo o strašni lakoti, ki tamkaj razsaja med necivilizovanim prebivalstvom. Tudi pri nas je bogastvo in blagostanje doma v deželah, kjer je splošna izobraženost ljudstva na najvišji stopinji, a ne baš v najrodovitnejših pokrajinah. Ravno tako vidimo, da marsikateri delavec, ki ni hodil v šolo, in ki je neizobražen, pohaja vedno umazan in zanemarjen in

*

ničesar nima, dočim njegov dobro vzgojeni tovariš živi v najboljših razmerah in si s časom pridobi celo lepo premoženje. Da, brez duševnega tudi gospodarskega napredka ni in ne bode.

Krošnjarstvo s pecivom.

Na poslansko zbornico se odpošlje naslednja peticija:

Splošne in čedalje glasnejše so pritožbe obrtnikov zoper krošnjarenje, ker krošnjarstvo ves obrtniški stan najbolj oškoduje in je največ krivo njegovega propadanja.

Bili so pač časi, ko je bilo krošnjarstvo koristno, ker je olajševalo promet in bilo važen faktor za posredovanje mej producenti in konsumenti, ali dandanes, v dobi železnic in brzojavov, ko je razpošiljanje blaga za razmerno nizko ceno mogoče tudi do najoddaljenejših krajev, in ko se je obrtništvo tako razvilo, da v vsakem kraju domači obrtniki skrbe za vse potrebščine, dandanes je postalo krošnjarstvo popolnoma nepotrebno in je le na škodo z davki preobloženim obrtnikom.

Kar velja v obče za vse obrtne stroke to velja glede krošnjarstva še prav posebno za pekovsko obrt, ker po nazoru obrtnih oblastnij spadajo izdelki pekovske obrti mej tiste vsakdanje potrebščine, za katere ne veljajo po § 60. obrtnega reda določbe o utesnitvi krošnjarstva. (Cesarski patent z dne 4. septembra l. 1852. dr. zak. št. 152. in ministrski ukaz z dne 23. decembra l. 1881. št. 2049.).

Vsled teh določb obrtnega reda ne uživa pekovska obrt prav nobenega zakonitega varstva in je razpostavljeno uprav podivjanemu konkurenčnemu boju.

V nasprotju z določbami obrtnega reda se nosijo pekovski izdelki časih kar po več ur daleč, zlasti iz večjih mest, in se prodajajo tam od hiše do hiše na občutno škodo ondotnim domačim pekom. Občinstvo samo nima od tega krošnjarjenja prav nobene koristi, ker dobiva za svoj denar navadno le manj vredno blago. Vrh tega pa se krošnjari s pomočjo vajencev, kar vender ni dopustno.

Tem nedostatkom se ne pride drugače v okom, kakor če se krošnjarjenje s pecivom sploh prepove in se odredi, da smejo pecivo prodajati samo dotični obrtniki in sicer samo v svojih prodajalnicah, katere morajo biti obrtnemu oblastvu naznanjene.

Kmetijstvo.

O vodi.

Voda se presoja s higijemičnega stališča po kemični, mikrokopični in bakteriologični preiskavi, in po duhu, okusu, čistosti in temperaturi vode, katera v posameznih letnih časih ne sme biti preveč različna, po letu ne pretopla, po zimi ne premrzla, toplota naj se meri na mestu. Dobra pitna voda naj ima 8—12° C toplote. Če vsebuje malo množino proste ogeljne kisline, je okus vode prijetnejši, voda bolj sveža. Samo ob sebi se razume. da mora biti dobra pitna voda brez okusa in brez duha. Preiskava pitne vode mora biti trojna, ali se gre za to, če je voda uporabna za uživanje, ali je podati strokovnjaško mnenje o sestavi vode pri napravi vodovodov, ali pa če je treba vzrok nastalih infekcijoznih bolezni iskati v pitni vodi. V prvem slučaju zadostuje takozvana okrajšana preiskava pitne vode, drugim je treba natančneje analize vode, v tretjem slučaju pa je treba razun natančne kemične tudi še bakteriologične preiskave.

Okrajšana preiskava omejena je na določitev množine mineralnih tvarin (amoniaka, soliterne in soliterjeve kisline itd.) in na mikrokopično preiskavo sedinenta. Natančnejša preiskava pa določa vso množino vodnega ostanka, organične tvarine, apno, magnezijo, gips, vezano in prosto ogeljsko kislino, množino soliterne in soliterjeve kisline in amonijaka, in obsega tudi mikrokopično in bakterijologično preiskavo. Dr. E. Kramer je govoril skoraj $1^1/_2$ uro o različnih važnih načinih preiskavanja, in iste tudi razkazoval. Dobra pitna voda naj v 1 litru ne vsebuje red kakor 0·5 gramov mineraličnih in organičnih tvarin; množina apna in magnezija naj ne presega 0·2 gramov, množina žveplene kisline ne več kot 0·08 do 0·10 gramov brezvodne žveplene kisline; množina klora (računana na klornatrium) ne večja kakor 0 033 do 0·05. Za oksidiranje organične tvarine v 1 litru vode naj se ne potrebuje več kakor 0.008—0 010 gramov kali hypermangana. Soliterjeve kisline in amonijaka naj ne bo v dobri pitni vodi prav nič, ali pa k večjem le mali sledovi. Sediment vode, kateri naj se mikroskopično preišče, sme sestojati le iz mineralnih snovi (peska, apna, gipsa) brez organičnih tvarin; tudi ne sme biti v njem živalskih mikroorganizmov in odpadkov. V dobri pitni vodi ne sme biti nič gnjilobnih bakterij.

Bakteriologična preiskava na gotove patologične bakterije je jako težavna in je le malokdaj uspešna. Večina učenjakov-strokovnjakov je mnenja, da na pr. bacilno vročinske bolezni se skoraj ne da v vodi določiti, razun slučajno. Ta bacilus namreč že pogine v 4 do 6 dni v vodi, še predno je sum, da bi bil okužen nastal, ker človek šele 14—21 dni po uživanju take vode zboli.

Kako doseže kmetovalec največ koristi pri domačih živalih?

Pogostoma vprašujejo kmetovalci, kako to, da ima ta ali oni sosed, tako lepo, dobro rejeno živino, da dobiva toliko mleka od krav, in zakaj da mesar za teleta in prašiče iste starosti rad plača skoro dvakrat večji znesek, kakor za njihove, če tudi daje isto hrano.

Odgovor je čisto jednostaven, kmetovalec je napreden, čita kmetijske časopise in uporablja nauke v svojem gospodarstvu, in se ne briga za posmehovanje

drugih ljudij. Koliko desetletij je bilo potreba, da je kmetovalec upoznal, da umetno gnojilo ni sleparija, temveč potreben pripomoček, da mu polja več rode. Ravnoisto je s hranilnim apnom, ker marsikdo nos viha, s zasmehovalno opazko, kaj neki morejo koristiti 2 do 3 žlice praška. Ta pozabi, da ima 1 *kg* hranilnega apna toliko fosforove kisline kakor 40 *kg* najboljšega zrnja.

V najnovejšem času prodaja tvrdka Mihael Barthel in drug. Dunaj X. „gloria redilni prašek za živino" kateri kmetovalcu omogočuje, da doseže pri domačih živalih največjo korist. S pridatkom teh praškov se gotovo doseže močen razvoj, hitra rast, lepo in naglo odebelenje in velika obilnost mleka. Taisti dajejo tudi veselje do žretja, pospešujejo prebavljenje in zabranijo mnoge želodečne in črevesne bolezni. Posebna prednost proti drugim konkurenčnim izdelkom je ta, da je sestava taistih vsaki vrsti domačih živali primerna, kajti, kar deluje pri konju, dostikrat ne zadostuje pri svinjah in govedi. Cena je posebno pri večjih naročbah tako nizka, da brez teh praškov ne bi smel biti noben, tudi najmanjši živinorejec ne. Kdor hoče toraj doseči največji prihodek pri svoji živini in zabraniti mnoge bolezni, uporabljaj „gloria redilni prašek za živino", katerega popis vsakomur pošlje na željo tvrdke Mihael Barthel in drug. Dunaj X, katera dopisuje slovenski.

Poučni in zabavni del.

Črevljar pa škrat.

Božična povest.

Po Čehovu poslovenil M. Hostnik.

To je bilo na sveti večer. Micona je že zdavni iz obeh nosnic smrčala na peči. V svetilki je že zgorel ves petrolej; pa Ivan je le še sedel pa vlekel dreto. Zdavni bi bil že nehal, pa bi šel ven na ulico; pa gospod iz Vrabje ulice mu je še pred štirinajstimi dnevi naročil črevlje; včeraj pa je prišel, ga psoval in mu kričal, da drevi črevlje morajo biti, pa je; kako pojde sicer v v cerkev, k jutranjicam?

— Eh, prokleto življenje! — godrnjal je Ivan in šival. „Jedni zdavnaj spe, drugi pa se izprehajajo na ulici: ti pa sedi tu, kakor štor, pa šivaj, zlodej ga vedi, komu."

Bal se je, da bi kako ne zadremal; zato je segal in segal pod klop po steklenico z brinovcem, pa ga je vlekel kar iz dulca; požre dvakrat, trikrat, strese glavo in pravi glasno:

— Rad bi vedel, kako je to, da se gospodje izprehajajo, jaz pa da bi jim moral škarpe šivati! Zakaj pa? Zato, ker imajo denarje, jaz pa sem berač, ka-li?

Črtil je neznansko vse svoje naročnike, posebno pa onega iz Vrabje ulice. Ta je bil mračen gospod, z dolgimi lasmi, žoltim licem in je nosil velike, sinje očale; govoril pa je, kakor da so mu pajki goltanec zapredli. Pisal se je po nemško, da se je človeku kar kolcnilo, kadar je izgovarjal njegovo ime. Kakega stanu je in kaj dela, tega nihče ni vedel. Ko je Ivan pred štirinajstimi dnevi prišel k njemu merit črevlje, sedel je na tleh in je v stopi nekaj tolkel. Komaj se mu je Ivan poklonil, kar je v stopi nekaj puhnilo; pokazal se je žarek, rudeč plamen, zasmrdelo je po žveplu in po smoljenem perji, po sobi pa se je začel vleči gost, rudečkast dim, tako da je Ivan kakih petkrat kihnil. Ko se je vračal domov, mislil si je: Kdor se Boga boji, tisti se ne bo pečal s takimi rečmi!

Ko je požrl poslednjo kapljo brinovca, položil je črevlje na klop, pa se je zamislil. Podprl si je težko glavo, pa je začel premišljati o svojem uboštvu, o svojem težkem življenji, kjer nijedne minute ni vesele; potlej o bogatinih, o njih visokih hišah, o kočijah, stotakih . . . Kako preklemansko dobro bi se mu zdelo, ko bi se tem bogatinom — vrag jih vzemi! — hiše porazpokale, ko bi jim vsi konji pocrkali, ko bi jim mol vse njih sobolje kožuhe in kučme pogledal! Kaj bi menil, ko bi se vsi bogatini polagoma izpreobrnili v berače, katerim jesti ni kaj, ubogi črevljar pa bi obogatel, pa bi jim kazal jezik danes, na sveti večer in bi nosil zlate očale.

Vidiš ga šmenta! — mislil si je, ko je pogledal črevlje. Zdavnaj so uže zdelani; kaj neki čepim? Treba jih je nesti gospodu.

Zavil je črevlje v rudečo ruto, se oblekel pa je šel na ulico. Sul je droban, bodeč sneg, da se je Ivanu zdelo, kakor da ga kdo z brinovo vejico kropi po licu. Hladno je bilo, polzlo, temno; plinove svetilnice toliko da so brlele, in Bog si ga vedi zakaj, pa tako je vender smrdelo po petroleji, da je Ivan vedno prhal in kašljal. Po tlaku so se vozili semtertja bogatini; vsak je imel pod pazduho kračo, pa bariglico vina. Iz kočij in sanij so na Ivana gledale bogate gosposke punice, kazale mu jezik, hohotale in kričale:

— Berač! berač!

Za Ivanom so šli dijaki, častniki, kupci in generali pa so ga dražili:

— Pijanec! pijanec! Šuštar-blek! urbas! berač!

Vse to ga je strašno peklo, pa vender je molčal in samo pljuval v stran. Srečal ga je črevljar Nemec, ki se je od nekod pritepel v to mesto s praznim trebuhom, pa mu je rekel: „Moja žena je bogata, nosi klobuk; pomočnikov ima Bog ve koliko, tebi pa v trebuhu kruli!" — Tu se Ivan ni mogel premoči; smuknil je s svojo culo za njim in ga drevil tako dolgo, da sta bila v Vrabji ulici. Ivanov naročnik je stanoval tu, v četrti hiši od ogla, pod streho. K njemu je bilo treba iti po visokih, strmih stopnjicah, ki so škripale in se majale pod nogami. Ko je Ivan stopil v sobo, sedel je gospod, kakor pred štirinajstimi dnevi na tleh, in je nekaj tolkel v stopi.

— Vaše blagorodje, čreveljčke sem prinesel, — rekel je Ivan pohlevno.

Gospod je vstal in molče začel pomerjati črevlje. Ivan je pokleknil na jedno koleno, da bi mu pomogel potegniti stari črevelj z noge, pa takoj je vskočil in šel ritensko k vratam; videl je, da gospod nima nogo, ampak konjsko kopito. Groza ga je bilo, pa kmalu se je ohrabril, kakor pristuje umnemu črevljarju.

— Ehe! pomislil je. — Lejte si no!

Najprej bi se bilo treba prekrižati, kaj pak, potem pustiti vse, pa bežati. Toda precej je pretuhtal, da škrata vidi prvikrat, in bržkone poslednjikrat v življenju. Neumno bi bilo, ko bi si ne izkoristil kaj takega. Premogel se je in sklenil, da poskusi srečo. Založil je roke nazaj, da bi se nehote ne prekrižal, spoštljivo se odkašljal in začel:

— Pravijo, da ni grše stvari na svetu, kakor je škrat; jaz pa tako menim, vaše blagorodje, da škrat je kaj umna glava. Res ima škrat, če ne zamerite, rep in pa kopita, pa v glavi ima več, kakor marsikak črnošolec.

— Prav rad imam take besede, — odgovori škrat, ki se mu je dobro zdelo. — Hvala ti, črevljar. Kaj bi pa rad od mene?

Črevljar je brž začel tožiti, kako mu je hudo živeti. Uže iz otročjih let je zavidoval bogatinom. Nikoli, češ, se mu ni zdelo prav, da ne stanujejo vsi ljudje v velikih hišah, in da se ne vozijo vsi v kočijah. Vpraša se, zakaj je on tak siromak? Kaj je on slabši, kakor le — ona nemčurska rogovila, ki ima veliko pomočnikov, žena pa klobuk nosi? On, Ivan, češ, ima ravno tam nos, in ravno take roke, noge, glavo, hrbet kakor bogatini; tak, zakaj da bi moral on delati, drugi pa pohajkujejo? Zakaj ima ženo Micino, ne pa kako gospo, od katere lepo diši? V bogatih hišah večkrat vidi gospodske pravice; pa jim ga je mari kakor lanskega snega; še smejajo se in si šepčejo: „Lej ga kvedra, tak nos ima, kakor češplja“! — Res je, Micona je čedna, dobra, pridna babnica, ali omikana pa ni nič; roke ima težke, da mu udriha po hrbtu, kakor kak cepec po nasadu; kadar pa začne on govoriti o politiki ali o kaki drugi pametni reči, se ona vselej utika, pa govori strašanske neumnosti.

— Kaj pa češ? — umešal se je škrat.

— Prosil bi vaše blagorodje, gospod škrat, če ste tako dobri, naredite, da bi bil jaz bogat.

— Naj bo! Ampak veš kaj, svojo dušo mi podpišeš za to! Dokler petelini ne zapojo, pojdi in podpiši na onemle papirju, da mi oddaješ svojo dušo.

— Vaše blagorodje, gospod škrat, ko ste mi naročili črevlje, jaz nisem od vas terjal denarja naprej. Poprej je treba izpolniti tiho, kar je naročeno, potlej še le tirjati plačilo.

— Nu, naj pa bo tako! soglasil se je škrat.

Iz stope je mahoma vspuhtelo jarko plame, buhnil rudečkast dim in zasmrdelo je po žveplu, in kakor, da bi se komu lasje prismodili. Ko se je dim razsejal, pomencal si je Ivan oči, pa je videl, da on uže ni Ivan in ne črevljar, ampak čisto drug človek, v škricasti suknji in z zlato verižico, pa da v novih hlačah sedi za mizo v mehkem naslanjaču. Dva strežaja sta podajala jedi, se nizko klanjala in govorila:

— Dober tek, vaše blagorodje!

Kako bogastvo je bilo to! Prinesla sta strežaja najprej kos pečene koštrunovine pa skledo kumar; potem sta prinesla kar na ponvi pečeno gos; čez nekaj časa — kuhane svinjine s hrenom. Pa kako je bilo vse lepo, plemenito! Ivan je jedel in pred vsako jedjo izpijal po velikem kozarcu brinjevca, kakor kak general ali pa grof. Po svinjini sta mu prinesla velikansko danko kar na kozi, potem cvrtje z ocvirki in pečene obisti. Jedel je, jedel in se čudil. Nu, kaj je še bilo? Prinesla sta kopo cip v kisli repi, nazadnje pa velikanski pisker godlje.

— Kako da gospodi vampi ne popokajo, ki toliko žro! — mislil si je Ivan.

Nazadnje sta podala polič najboljšega vina. Po obedu je prišel škrat, se nizko klanjal in Ivana vprašal, ali pa je zadovoljen, ali ne?

Pa Ivan ni mogel odgovoriti ni jedne besedice, tako mu je trebuh napelo. Sitost je bila neprijetna, težavna; da bi se razveselil, začel je gledati črevelj na levi nogi.

— Za take-le jaz nisem jemal, manj ko sedem in pol. Kateri črevljar jih je delal? vpraša strežaja.

— Tisti nemški pritepenec, — odgovoril je strežaj.

— Pokliči tistega osla!

Kmalu je prišel tisti Nemec. Obstal je spoštljivo pri vratih in vprašal:

— Kaj vam je ugodno, vaše blagorodje?

— Molčati! zakričal je Ivan zanj, pa še zaceptal. Še jedno mi črkni! Pomni, da si črevljarskega stanu! Osel! črevljev šivati ne znaš! Najraje bi te po rilcu čehnil.

Po kaj si prišel?

Po denarje.

Po kake denarje? Ven! V soboto pridi. Strežaj! brcni ga ven!

Toda precej se je vspomnil, kako so se iz njega norca delali, ko je bil črevljar. Težko mu je postalo na srcu. Da bi se razvedril, vzel je mošnjo iz žepa, pa je začel šteti denarje. Denarjev je bilo veliko, pa Ivan je hotel še več. Škrat v sinjih očalih mu je prinesel drugo mošnjo, bolj okleno; pa Ivan je hotel še več, in čem dalje je štel, tem bolje je bil nezadovoljen.

Zvečer mu je Škrat je pripeljal veliko, debelo gospo v rudečem krilu, češ, da je to njegova Ivanova nova žena. Do pozne noči jo je Ivan božal in jedel z njo lectova srceta. Po noči je ležal na mehki, rahli perini, vračal se z jedno strani na drugo, pa ni mogel zaspati. Groza ga je bilo.

— Denarjev je veliko, rekel je ženi. Kaj ko bi ti vzela svečo, pa bi šla pogledat, ali ni tatov?

Vso noč ni zatisnil očesa; neprenehoma je hodil gledat, ali je skrinja še cela, ali ne. Zjutraj je šel k

maši. V cerkvi je vsem jednaka čast, bogatinom in revežem. Ko je bil Ivan ubožen, je tako-le molil: „Gospod! milostljiv bodi meni grešniku!“ Takoisto je molil tudi zdaj, ko je bil bogat. Tak kak razloček je? Po smrti bogatega Ivana ne zakopljejo v cekine in drage kamne, ampak v ravno tisto črno in hladno zemljo, kakor poslednjega berača; cvrl se bo Ivan tudi ravno na tistem ognju, kakor črevljarji. Inak se mu je storilo, ko je vse to pomislil; v nameček pa še take težave v vsem telesu! Nikoli ga prej v cerkvi ni móra tlačila. In vedno so mu silile v glavo razne druge misli: o skrinji z denarji, o tateh, ki prežé in ga zalezujejo o svoji duši, ki jo je prodal škratu in pogubil za vselej.

Šel je iz cerkve jezen in nataknjen. Da bi se otresel teh mračnih misli, zategnil je na ves goltanec, kakor je imel vselej navado v takih slučajih: „Ali me boš kaj rada imela — Ko bom nosil suknjo belo „sabljico prrrep . . . Živijo! pormejduš“! — Pa komaj se je nekoliko razveselil, kar skoči k njemu policaj, mu salutira in pravi:

— Gospod, pridušati se pa ne smete na ulici. Vi niste kak črevljar.

Ivan se je prislonil k steni in začel misliti, kako bi se vender nekoliko razvedril.

— Gospod! — zakričal je nanj dvornik, na steno pa ne smete . . .

Ivan je šel dalje, v prodajalnico, pa si je kupil najlepšo harmoniko, pa je začel gosti na ulici. Vsi, ki so šli mimo, kazali so nanj, pa se smejali.

— Pa še gospod! — dražili so ga vozniki . . . kakor kak pijan črevljar . . .

— Ali pristuje gospodu tako razsajati? rekel mu je policaj. — Še v krčmo bi šli!

— Gospod, dajte vbogajme! vpili so otožno berači in ga obstopali od vseh strani. — Dajte, gospod!

Poprej, ko je bil ubog črevljar, se berači še brigali niso zanj, zdaj pa mu iti niso dajali.

Doma ga je čakala nova žena, v zeleni jopi in rudečem krilu. Hotel ji je napomniti, da je v sv. pismu rečeno, da „žena se boj svojega moža“, in je visoko vzdignil pest; pa žena mu je zavpila srdito:

— Le poskusi! hribovec! rovtar! Ne veš, kako je ravnati z gospemi! Če ljubiš, tako roko poljubi; tepel me pa ne boš ne!

„Preklicano življenje! mislil si je Ivan. Kako vender ljudje živé! Peti ne smeš, na harmoniki ne godi, z babnico poigrati Bog ne zadeni . . . Fej!

Komaj je sedel z gospo za mizo, pa se je prikazal škrat v sinjih očalih.

— Nu Ivan, rekel je, — jaz sem natanko vse izpolnil. Zdaj pa podpiši ta-le papirček pa pojdi z menoj. Zdaj veš, kako bogati ljudlje žive; dovolj je za te.

Pa je zgrabil Ivana in ga vlekel za vrat v pekel, kjer je najbolj gorelo; škrati pa so leteli od povsod in krali:

Tepec! osel!

V peklu je strašno smrdelo po petroleji, tako da je Ivan komaj dihal.

Pa hipoma je vse izginilo. Ivan je odprl oči in zagledal svojo klop, prazno steklenico, črevlje in lampico: steklo je bilo vse v saji in od rudečkastega, motnega ognja se je valil črn dim, kakor iz dimnika.

Poleg pa je stal gospod v sinjih očalih in je srdito kričal:

— Tepec! osel! Tri tedne je vže, kar sem ti naročil črevlje! Misliš, da drugega dela nimam, kakor krevsati po petkrat na dan k tebi. Živinče!

Ivan je stresel glavo ter začel dodelavati črevlje. Gospod v sinjih očalih pa se je zmirom še jezil. Ko se je nazadnje pomiril, vprašal ga je črevljar čmerikavo:

— S čem se pa vi pečate, gospod?

— Tisti bengalski ogenj delam, pa rakete. Pirotehnik mi pravijo.

Zazvonilo je k maši. Ivan je že zdavni odnesel črevlje in dobil denarje. O polunoči je šel v cerkev. Po ulici so snovali kočije in sani z medvedjimi plahtami. Po straneh so šli vkup s prostim ljudstvom, bogati kupci, gospodje, častniki. Pa Ivan vže ni bil zaviden in ni tožil, da je ubožec. Bil je zdaj prepričan, da na svetu je bogatim in revnim jednako hudo. Če se jedni vozijo v bogatih kočijah, pa drugi lahko pojo na ulici na ves golt; sploh pa čaka vseh jedno in isto; jedna gomila v hladni zemlji. In zdaj je Ivan vedel, da v življenju ni nič takega, da bi se izplačalo podpirati škratu celo majhen košček svoje duše.

Novice.

— **Osebne vesti.** Nadučitelj v Cerknici gosp. Karol Dermelj je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. — Davčnim pristavom v Litiji je imenovan gosp. Ivan Demšar, doslej narednik pri pešpolku št. 97. — Za poštna praktikanta sta imenovana gg. Matej Zupan v Ljubljani in Dragotin Tavčar v Trstu

— **Obrtna šola v Ljubljani.** Občinski svet ljubljanski je v zadnji seji sklenil, da kupi od nemškega viteškega reda stavbišče na Mirji, da tam zgradi poslopje za obrtno šolo. Viteški red je prvotno določeno ceno za to stavbišče, 50,000 K, skrčil na 44.000 K.

— **Ljubljanske ljudske šole.** Mestni šolski svet je odredil, da ostanejo ljubljanske ljudske šole vsled kužnih boleznij mej otroci tudi še nadalje zaprte in sicer na nedoločen čas.

— **Posredovanje za stanovanja** je prevzela ljubljanska mestna posredovalnica za delo in službe To je jako pametna odredba, ki bo občinstvu prihranila mnogo stroškov in potov.

— **Parobrod po Ljubljanici.** Gosp. Karol Kotnik na Vrhniki je dobil koncesijo za prevažanje ljudi in blaga s parobrodom po Ljubljanici.

— **Skušnje na podkovski šoli** vršile so se dne 27. in 28. decembra l. l. pred izpraševalno komisijo, katere člani so vodja dr. vit Bleiweis-Trsteniški, c. kr. veterinarni koncipist Pavlin in učitelj Šlegel. Kovačev brez šole prišlo je sedem,

od teh sta dva kovača ponavljala skušnje, pet kovačev delalo je skušnje v prvič. Vspeh skušnje ni bil povolen, trije kovači niso zadostili, eden kovač mora priti v šolo, ako hoče še nadalje izvrševati kovaški obrt, dva kovača smeta ponavljati skušnjo po preteku enega leta. Iz Kranjske bili so le tri kovači, dva kovača bila sta Štajerca, eden Korošec in eden Goričan. Učencev podkovske šole bilo je v drugem tečaju 5, vsi iz Kranjske in vsi so imeli podpore Eden učenec šolal se je celo leto, vsi drugi bili so pol leta v šoli. Delali so izpit iz podkovstva in mesogledstva, eden učenec I. tečaja samo iz mesogledstva. Uspeh skušnje bil je sledeči: Juvan Anton iz Vač dobili je red „prav dobro", Perko Janez iz Poljan nad Škofjo Loko red „dobro", Volf Simon iz Bleda red „dobro", Bizjak Fran iz Vipave iz mesogledstva red „dobro", Rozman Fran iz Križa pri Kranju in Primožič Janez iz Sv. Katarine sta dobila red „zadostno".

— **Državnozborske volitve na Slovenskem.** Pri volitvah dne 3. januvarja so bili izvoljeni v skupini gorenjskih in notranjskih mest in trgov naprednonarodni kandidat dr. Andrej Ferjančič, ki je dobil 632 glasov. Katoliško-narodni kandidat Jos. Šuman je dobil 495 glasov, socialnodemokratični kandidat Josip Kopač 49 glasov V skupini dolenjskih mest je bil izvoljen naprednonarodni kandidat notar Ivan Plantan, ki je dobil 385 glasov. Katoliško-narodni kandidat prošt dr Seb. Elbert je dobil 324 glasov. V Ljubljani je bil izvoljen naprednonarodni kandidat dr. Ivan Tavčar. ki je dobil 919 glasov Katoliško-narodni kandidat kanonik Sušnik je dobil 409 glasov, nemški kandidat Ivan Baumgartner je dobil 358 glasov, socialnodemokratični kandikat Ivan Železnikar je dobil 7 glasov in „neodvisni" kandidat Ivan Kunčič je dobil 1 glas. Razmerje mej napredno in mej katoliško stranko na Kranjskem se torej ni premenilo. Obe stranki sta ohranili svojo posest in to je posebno za napredno stranko velicega pomena, ker so se proti njej združili s katoliško stranko tudi Nemci in vlada. Na Štajerskem je v peti kuriji bil izvoljen katoliško-narodni kandidat dekan Žičkar z večino 140 glasov proti neodvisnemu kandidatu Hribarju Na Goriškem je prišlo do ožje volitve mej naprednim kandidatom dr. Tumo in katoliško narodnim kandidatam dr. Gregorčičem. V Trstu in v Istri sta propadla slovenska kandidata dr. Rybař in dr. Laginja.

— **Slab izgled.** V takoimenovanih katoliških časopisih se vedno tarna in tarna, da nasprotni listi napadajo duhovnike. Tudi z lec se to često čuje in na vse načine se skuša ljudstvu vcepiti mnenje, da se duhovnikov ne sme napadati. Zadnji čas pa smo učakali zopet več novih slučajev, da je prav katoliško časopisje na kaj nelep način napadalo duhovnika, občespoštovanega in velezaslužnega župnika gosp. Berceta v Boštanju, da, celo na leci je bil napaden in to v Št. Lambertu, kjer je bil prej župnik. Takisto se je zgodilo pokojnemu dekanu gosp. Veselu in večkrat tudi že ljubljanskemu župniku gosp. Vrhovniku. Katoliško časopisje daje torej prav slabe izglede, kar se tiče spoštovanja duhovnikov toliko slabše, ker napada samo ravno najboljše duhovnike.

— **Kranjsko sadje na svetovni razstavi v Parizu.** Poročali smo že pred več tedni, kako je bila v Parizu odlikovana razstava kranjskega sadja. Glasom glavnega poročila o razstavi je predsednik razsodišča, Charles Ballet, v imenu celega razsodišča sporočil grofu Attemsu kot predsedniku c. k. društva avstrijskih pomologov, da so vsi francoski strokovnjaki pripoznali, da je bila avstrijska razstava sadja najlepša in najzanimivejša v celi razstavi. Glede kranjskega oddelka pravi rečeno poročilo: Kranjska je razstavila obširno in zelo zanimivo deželno zbirko, iz katere je bilo spoznati, kako velikansko je ta dežela napredovala od državne sadjarske razstave l. 1888. Najplemenitejše vrste so bile zastopane po prekrasnih komadih, in če bo Kranjska tudi v prihodnje tako napredovala, kakor nekaj let sem, potem zadobi kranjska dežela v doglednem času glede sadjarstva prav posebno znamenito mesto. Duša tega dela v deželi je tajnik kmetijske družbe g. Pirc. Razsodišče mu je priznalo srebrno svetinjo, dočim so drugi dobili le bronasto, a predsedstvo državnega sadjarskega društva je prosilo, naj se mu podeli večje odlikovanje.

— **Zaznamek** dné 2. januvarja l. 1901. izžrebanih obveznic 4 % posojila kranjskega, katerih glavinski zneski se bodo dne 1. julija 1901. l. v imenski vrednosti izplačali. à 2 000 K št.: 758, 957, 1005, 1606, 1760 1800, 1874, 2043, 2142, 2225, 2351, 2539, 2554. 2964 à 2 000 K št.: 79, 91, 134, 183. 235. 302, 452, 458, 679, 722, 732, 766 785. 814, 832, 843. 916, 919, 1000, 1051, 1129, 1192, 1249, 1288, 1313, 1366, 1394, 1618, 1523, 1551, 1563, 1876, 1955, 1993, 2114, 2193; à 10.000 K št.: 23, 71; à 20 000 K št: 7, 87.

Zaključek:			Glavinska imenska vrednost:
14 komadov	à 200	kron	. . . . . 2 800 kron
36 „	à 2 000	„	. . . . . 72 000 „
2 komada	à 10 000	„	. . . . . 20 000 „
2 „	à 20 000	„	. . . . . 40 000 „
54 komadov			skupaj . . 134 800 kron

Navedene obveznice izžrebane z glavinskimi zneski v imenski vrednosti bode kranjska deželna blagajnica v Ljubljani izplačevala zgoraj navedenega dne ravnaje se po dotičnih veljavnih predpisih. Omenja se, da se bodo izžrebane obveznice. kakor tudi kuponi 3 mesece pred zapadlim rokom izplačevale proti 4 % eskomptni pristojbini.

— **V znamenju noža.** Na občnem zboru bralnega društva v Št. Pavlu pri Preboldu so nekateri prenapetneži zahtevali, da društvo več ne sme naročiti „Slovenskega Naroda" in „Ljubljanskega Zvona". Večina je to odklonila. kar je manjšino tako razkačilo, da so nekateri njeni pristaši z noži napadli liberalne nasprotnike, ter jih več ranili.

— **Železnica Št. Janž—Sevnica.** Železniško ministrstvo je dalo šentjanski premogokopni družbi dovoljenje za izvršitev tehničnih priprav za zgradbo ozkotirne male železnice od Sevnice v Št Janž. Dovoljenje je veljavno za jedno leto.

— **Oddaja gozdnih drevesc.** V svrho pogozdovanja odda se iz državnega vrta v Celju en milijon drevesc različne vrste. Prijave za dobavo sprejema okrajno gozdno nadzorstvo v Celju do 30 januvarja.

— **Umrla** je v Železnikih tamošnja učiteljica gdč. Ana Rekar, rodom iz Ljubljane. Bila je šele 23 let stara.

— **Dezertirala** sta dva vojaka pešpolka št. 48 in odnesla seboj nad 1000 kron denarja. Odpeljala sta se proti Ljubljani.

— **Poskušen samomor.** Hlapec I B iz Ljubljane se je poskusil dne 2. januvarja zaklati. Napil se je bil žganja, in ker ni imel več denarja, da bi si privoščil še kaj pijače, se je tako razjezil, da si je hotel življenje vzeti.

— **Krvav boj na cesti.** V Iglavi na Češkem je poročnik Libisck 81. pešpolka na cesti razžalil avskultanta dr. Wittrofskega. Avskultant je zabrusil poročniku psovko nazaj, na kar je poročnik začel s sabljo mahati po nasprotniku, ki se je nekaj časa branil s palico Občinstvo je hotelo posredovati, a nasprotnika sta se borila dalje. Končno je ranjeni Wittrofski potegnil nož in častnika nevarno ranil v prsa in obraz. Oba pretepača sta v bolnišnici.

— **Gospodarska razstava v Pragi.** V maju t. l. bo kakor druga leta v Pragi razstava živine, spojena z razstavo gospodarskih strojev in izdelkov raznih vrst. Prispojena bo tudi razstava gospodarske industrije.

— **Volkovi na Ogrskem** so na zimo jako siloviti. Neka ženska Drohar iz Belesa je šla po glavni cesti domov. Med potjo so jo napadli volkovi in jo požrli. Ogrski lovci so pač izredno — slabi!

— **Nesreča v cerkvi.** V Sagu na Ogrskem se je v cerkvi vnela neka preproga. in ogenj se je prijel tudi obleke blizu ondi klečeče deklice. Več deklet ji je prihitelo na pomoč, a tudi njihove obleke so se unele. Troje deklet je radi opeklin umrlo še istega dne. Osem drugih deklet in dvoje fantov pa se je hudo opeklo.

— **Pokajeni milijoni.** Centralno ravnateljstvo tobačne režije je izdalo velezanimive podatke o tobačnem konzumu na Ogrskem za leto 1899. Skupno se je prodalo v letu 1899 tobaka za 50,673 824 68 gld. in sicer 793,110.82 gld. več kakor v letu 1898 Konsumnike se razdeli po posameznih tobačnih vrstah: Tobaka za nosljanje se je prodalo 50.768 *kg* kar je za 2480 *kg* manj kakor v letu 1898 Še manj se je prodalo tobaka za pipo. Prodalo se je 563 549 *kg*. v letu 1898 pa 32 454 *kg* več, med tnm ko se je poraba tobaka v zavitkih za nekoliko povzdignila, tako, da se je prodalo 1899. leta 554,557.264 zavitkov, 674 021 več kakor v letu 1898. Istotako se je ponižala poraba smodk, prodalo se je v letu 1899. letu 480,142.170 komadov, 4,166 670 manj ko v letu 1898. Pesedas brazilskih ter kratkih virginij se je prodalo v 1899 letu 55 7 % oziroma 32 1 % manj ko v letu 1898 med tem ko so se trabuke dobro prodajale. Posebno so se prikupile svalčice, katerih se je prodalo 944 milijonov, za 91 milijonov več nego v letu 1898. Dram se je prodalo več 29·8, hunij 23·9, dam 18·9 in šport 10 4 %. Specijalitetnega tobaka se je prodalo za 4,528.188 gld. 66 kr.

— **Plemenita ustanova bivše plesalke**. Bivša kraljeva ravnateljica baleta dvornega gledišča v Monakovu gdč. Lucija Gran-Young je glasom listin notarja Grimma 26 nov. z zneskom od prilično 220 000 mark v vrednostnih papirjih in dolga prosto hišo v vrednosti od približno 180.000 mark, torej v skupnem znesku 400.000 mark zasnovala krajevno dobotvorno ustanovo. Namen ustanove je, dajati podpore studujočim brez razlike konfesije ali spola, ki se hočejo na jednem izmed monakovskih učnih zavodov izobraziti za stanovsko delavnost. Ustanova stopi v moč ob smrti veledušne zasnovateljice, ki je bila svoj čas slavna plesalka.

— **11.000 ljudi zmanjkalo.** V Zürichu so o priliki zadnjega ljudskega štetja prišli do zanimivega iznenadenja. Leta 1880, ob priliki ljudskega štetja, bilo je prebivalcev 133 000, leta 1898 bilo jih je celo 161.000, a sedaj so šteli in našteli so jih samo 150.000. Statistiški urad je sedaj v zadregi, najti vzrok, kam je izginilo 11.000 ljudi, kajti izselilo se jih je malo, kaka posebna bolezen tudi ni razsajala zadnje dve leti, ničesar posebnega se ni zgodilo in vender šteje mesto toliko tisoč ljudi manj, kakor jih je imelo pred dvemi leti.

— **Usmrčen morilec.** V Vesteraasu na Švedskem so umrtili morilca Nordlunda, ki je hotel 16. maja l. l. na parniku „Princ Karol“ pomoriti vse potnike ter jih oropati. Nordlund je zaklenil mnogo potnikov v njih kabine ter začel nato streljati na potnike, ki so ostali na krovu. Nato je rabil še bodalo in nož. Umoril je tri osebe ter jih več ranil, ki so tudi pozneje umrle. Nato je skočil v morje, odvezal čoln in pobegnil. Že naslednjega dne pa so ga dobili v čakalnici na postaji Skogstoop. Ko je šel na morišče, kjer so mu odsekali glavo, je morilec — pel.

— **Najstarejši ruski admiral.** Glasom peterburških listov je grof Loggin Haydee dne 30. novembra praznoval nenavaden jubilej 80 letne službe v ruski mornarici. Grof Hayden je pod carjem Aleksandrom I. leta 1820. vstopil v rusko mornarico, kateri pripada še danes. V vojni pri Navarinu leta 1827. se je grof Hayden odlikoval kot poveljnik vojne ladije „Konstantin“ na odličen način, Pod carjem Nikolajem I. je bil jubilar šef vojne pisarne carjeve, pod Aleksandrom II. in Aleksandrom III. je zavzemal grof Hayden v ruski mornarici odlična mesta. Grof Hayden je sedaj v 98 letu svoje dobe.

— **Izdatki in dohodki parižkih razstav.** Stroški letošnje svetovne razstave so znašali 65 milijonov frankov, dohodki pa 68 milijonov; preostalo je torej čistega dobička 3 milijone frankov, kar pa ne izključi možnosti, da so nekatera podjetja na razstavi trpela škodo Razstava leta 1889. je imela čistega dohodka 10 milijonov, ona leta 1878 pa 32 in pol milijona zgube; razstava leta 1867 pa je bila aktivna za 3 milijone frankov. Razstavo je obiskalo leta 1879. šestnajst, leta 1889, dvanajst in letošnjo triinpetdeset milijonov oseb.

— **Dewetova premetenost.** „Manchester Guardian“ poroča novo delo zvitega burskega generala Deweta General Pagan je bil Deweta, ki je imel okoli 3000 mož, s svojimi 40 000 možmi zajel docela, tako da Dewetu navidezno ni bilo možno več uiti. Paget je torej poslal Dewetu sela z zahtevo, naj se takoj uda. Dewet je Pagetu odgovoril, naj počaka še štiri ure, da si premisli. Ko so štiri ure minule, niso našli Angleži nobenega Bura več Dewet je na čudovit način izginil z vojaki, topovi in vozovi brez sledu. Angleži so strmeli. Kako je pač mogel Dewet uiti? Dal je kolesa in vse železje oviti s suknom, da ni bilo čuti nobenega ropota ter se hitro izmuznil. Angležki listi in častniki so polni priznanja, da je Dewet v istini genialen vojskovodja.

— **Mož s petero ženami.** Pred londonskim policijskim sodiščem je stal te dni neki mož, ki se je zval Hall, King, Charter, Palmer, Watson, Wilson, Scott, Baines in Cascella. Imel je petero žen, izmed katerih so bile tri pri obravnavi kot priče. Mogoče pa je da je imel še več žen. Slepar je lovil služkinje z inserati Oglasilo se je vedno dosti možaželjnih žensk Slepar je izbral najpremožnejše ter se oženil ž njimi. Z nekaterimi je živel kratko dobo, jim pobral denar in izginil Včasih je imel kar po več žen ob jednem.

Loterijske srečke

V Lincu dne 29. decembra t. l.: 29, 11, 20, 87, 89.
V Trstu dne 29. decembra t. l.: 78, 43, 41, 19, 22.
V Pragi dne 2 januvarja t. l.: 19, 65, 89, 29, 20.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 4. januvarja 1901. Pšenica K 7.70 h — K 7.80 h, rž K 6 50 h — K 6 70 h, ječmen K 6.— h, oves K 6 20 h — 6 50 h ajda 6 — h, proso K 7.— h, turšica nova K 6. — h, stara K 6 80 h, leča K —.— h, fižol K 10.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (5—10)

Vizitnice in kuverte s firmo priporoča J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.